

НОВИНИ

ПОГЛЯДИ

БІЗНЕС

LIFE

РАДІО

UKR

NV-ПРЕМІУМ

ПЕРЕДПЛАТИТИ

FOOD

Їжа

Вино

Ресторани

Рецепти

РУС

ENG

«Смак високоякісних молочних продуктів». Коли українці питимуть «європейське» молоко та зможуть наростити експорт в Європу

10 листопада, 10:09 1067

Поділитися:

Швейцарсько-українська співпраця в молочному секторі (Фото: NV via ChatGPT)

Автор: **Юлія Зверькова**

Швейцарія 10 років підтримує молочний сектор України. NV Food дізнався, як це вплинуло на молоко та молочну продукцію, яку споживають українці, та як розвивається галузь в умовах війни.

Цей матеріал до вашої передплати

У 2015 році Швейцарія зобов'язалася надавати технічну допомогу для посилення системи санітарних і фітосанітарних заходів в Україні. Так розпочався перший швейцарський проєкт Створення системи контролю за безпечністю харчових продуктів на основі оцінки ризиків у циклі виробництва та збуту молочних продуктів в Україні. Нині фінансування технічної допомоги молочному сектору України здійснюється у межах швейцарсько-української програми Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України (Quality FOOD Trade Programme, QFTP).

1 Фото з конференції / Фото: Facebook Quality FOOD Trade Program

Завдяки допомозі швейцарців в Україні впровадили Програму контролю сирого молока (ПКСМ). Вона спрямована на перевірку молока, яке надходить від виробників на переробку, відповідності встановленим законодавством показникам якості та безпечності. ПКСМ є ключовим елементом системи безпечності харчових продуктів, адже якість сирого молока безпосередньо впливає на якість готової молочної продукції. Вона розпочиналася як пілотний проєкт із 15 операторами ринку-виробниками молока, 4-ма лабораторіями та 4-ма територіальними органами Держпродспоживслужби в 4 областях. Сьогодні ПКСМ діє у всіх підконтрольних Україні територіях, охоплює понад 1000 операторів ринку (господарств з виробництва та пунктів заготівлі молока), 54 уповноважені лабораторії, пів тисячі делегатів відбору зразків та понад 200 інспекторів.

Читайте також: Їсти, щоб думати. Дослідники пояснили, як жирні кислоти захищають мозок від деменції

У рамках співпраці було створено ІТ-платформу «Молочний модуль», що дозволяє вести облік і моніторинг результатів лабораторних досліджень, забезпечує прозорість контролю і підвищує довіру між усіма учасниками ринку.

Швейцарія також посилила діагностичні та технічні лабораторні можливості України для перевірки молока через закупівлю лабораторного обладнання, підтримку акредитації лабораторій та можливість участі у міжнародних програмах перевірки професійної компетентності.

Завдяки підтримці Швейцарії спільно з державною установою Офіс з розвитку підприємництва

та експорту були організовані перші національні стенди української молочної продукції на провідних міжнародних агропродовольчих виставках — ANUGA, SIAL, GULFOOD.

Читайте також: [Щоб відновити сили. Вісім порад медиків щодо харчування при зниженому тиску: що варто їсти і пити, а що ні](#)

Трохи статистики

Заступниця генерального директора Асоціації виробників молока України **Олена Жупінас** на Конференції з нагоди 10-річної співпраці України й Швейцарії виступила з презентацією щодо 10-річної трансформації молочного сектору. Так, вона зазначила, що за 2009–2024 роки відслідковується поступове збільшення поголів'я корів на сільськогосподарських підприємствах (МТФ) у відносно безпечних регіонах України, в той час як зменшення поголів'я у ОСГ (особистих селянських господарствах) прискорилося повномасштабним вторгненням. Ось як це виглядає в цифрах:

Динаміка поголів'я корів в секторах / Фото: скрін слайда з презентації Олени Жупінас

В січні-серпні 2025 р. обсяги надою в Україні становили 4,69 млн т, що на 239 тис. т менше (-5%) порівняно з минулорічним періодом. Скорочення відбулося за рахунок ОСГ. МТФ виробили 2,1 млн.

т молока-сировини, що на 116 тис. т більше (+6%) ніж торік. Відбулося також збільшення промислових поставок молока, і прогнозується, що до 2030 року молоко з домогосподарств буде призначено лише для власного споживання, а не для переробки. Молочні ферми, попри втрати і ризики через війну, переживають укрупнення. Більше 100 МТФ інвестують у розширення та модернізацію у 2024–2026. Це цифровізація, роботизація, біогазова та сонячна енергія, генетичний прогрес, підвищення ефективності, адаптація до вимог євроінтеграції, впровадження заходів сталості. Проте, Олена Жупінас каже, що єдиною категорією зі сталим розвитком навіть у воєнний час залишаються МТФ з поголів'ям більше 1000 корів. Незважаючи на виснажливі відключення електроенергії, загрози безпеці та логістичні збої, МТФ вдалося подвоїти частку молока, що постачається на переробку гатунком «екстра».

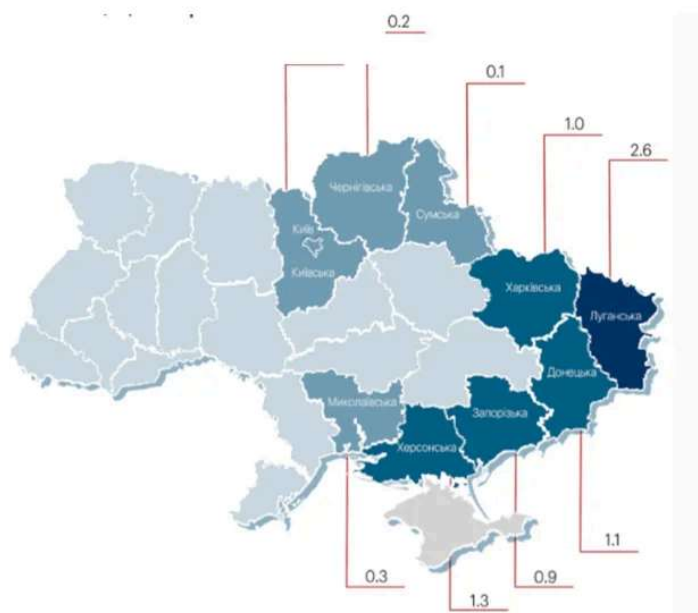
Читайте також: [Питання безпеки. Чи варто їсти рожеву свинину та які можуть бути наслідки](#)

Війна значно вплинула на «молочну карту» України, зміщуючи «молочні пояси» до центральної та західної частин. 10 із 24 областей України, уражених війною чи досі в окупації, виробляли 42% молока-сировини. Більше 400 МТФ припинили роботу, а більше 100 зазнали значних руйнувань чи повного знищення через обстріли ворога. Серед викликів, з якими зіткнулася сфера з 2022 року і по сьогодні, Олена перерахувала такі:

- блокада логістики та морського експорту;
- обвал цін на зерно і молоко (на 50% нижчі порівняно з ЄС);

- навмисні обстріли агропідприємств та агроінфраструктури;
- атаки на енергетичну інфраструктуру та блекаути;
- звірства на тимчасово окупованих територіях;
- нестача кадрів через вимушену масову міграцію та мобілізацію;
- постійна ядерна загроза;
- масштабне замінування територій;
- руйнування Каховської ГЕС;
- нова хвиля релокації ферм у 2024–2025.

Найбільш уражені війною області за обсягом прямих втрат у агросекторі, млрд \$
Source: KSE Institute

Найбільш уражені війною області України / Фото: Source: KSE Institute

Проте, завдяки підтримці Швейцарії, 446 молочних господарств із прифронтових та деокупованих територій отримали допомогу, разом утримують 130 тис. корів. Швейцарські колеги проводять консультаційну і лабораторну підтримку молочних господарств із уражених війною територій в 2022—

2025 рр., щоб покращити стан здоров'я поголів'я, уникнути хвороб та підвищити якість молока.

«Молочна галузь України сьогодні — це не лише виробництво молока. Це боротьба за продовольчу безпеку, технологічний розвиток і збереження робочих місць у сільській місцевості. Виклики тривають, але разом із партнерами ми можемо перетворити їх на можливості», — підсумувала Олена Жупінас.

Читайте також: Чому жінки середнього віку не можуть перестати їсти ці продукти — дослідження

Координаторка Євроінтеграційного комітету Спілки молочних підприємств України (СМПУ) **Єлизавета Святківська** представила Дорожню карту євроінтеграції молочного сектору. Вона розповіла про Комітет з євроінтеграції української молочної галузі, що був ініційований СМПУ 19 березня 2024 року. Ця відкрита платформа створена для консолідації галузі з метою об'єднання зусиль бізнесу, професійних асоціацій та влади на шляху до спільного ринку з ЄС. Зараз комітет працює над такими питаннями, як:

- Гармонізоване регулювання безпечності, простежуваності, гігієни кормів і харчових продуктів.
- 100% постачання на переробку молока, що відповідає вимогам ЄС; цифрова база даних епізоотичного статусу.
- Ризик-орієнтований офіційний контроль, еквівалентний ЄС.
- Інструменти для ветеринарії, благополуччя тварин, сталості.

- Функціонування організацій виробників та міжгалузевої організації (спільні рішення, стратегія, діалог з владою).
- Цифрова система для обміну даними (якість, безпечність, ціни).
- Доступні якісні продукти для споживачів.
- Сталі практики: очищення стоків, зменшення CO₂, циркулярна економіка.
- Конкурентоспроможність на глобальному ринку, внесок в економіку та ЄС-інтеграцію.

фото з конференції / Фото: Facebook Quality FOOD Trade Program

Згідно з баченням Дорожньої карти, у 2030 році все сире молоко, що поставляється для переробки, відповідатиме вимогам Регламенту 853/2004 щодо специфічних гігієнічних правил виробництва молока та дотримання встановлених критеріїв (Додаток III, Розділ IX, Частина III). Необхідно запровадити поетапний перехідний період для поступового підвищення таких вимог, як визначено в Наказі Мінагрополітики № 118/2019.

Також в Дорожній карті розглянуте питання кормів для тварин, побічних продуктів тваринного походження, екологічної сталості, договірних

відносин та декларацій першими покупцями, правил для міжгалузевих організацій, маркетингових стандартів, торгівельних механізмів та способи врегуляції проблемних питань.

Читайте також: **Після цього ви двічі подумаете, перш ніж їсти пармезан**

Директор з питань співробітництва Посольства Швейцарії в Україні Жан-Люк Бернасконі в коментарі для NV сказав:

«Швейцарія — країна з давніми традиціями сироваріння. Тут є як невеликі сироварні, що зосереджуються на виробництві малих партій, постачанні на локальний ринок та створенні крафтових сирів, так і великі виробники, орієнтовані експортувати на ринки із високою доданою вартістю. Спільним для обох цих груп є прагнення досягати й підтримувати найвищу якість продукції. Швейцарія радо ділиться своїм досвідом і знаннями, допомагаючи молочному сектору України покращувати свої продукти та відкривати нові ринки. Не варто боятися конкуренції. Зрештою, усім на користь, коли все більше споживачів відкривають смак високоякісних молочних продуктів».

«Український молочний сектор пережив надзвичайно важливу трансформацію. На початку нашої співпраці основна увага все ще зосереджувалася на збільшенні виробництва. Експорт здебільшого був орієнтований на ринки із середньою доданою вартістю. Сьогодні ж акцент змістився на виробництво продукції високої якості. Це відображається у зростанні кількості локальних крафтових сирів для внутрішнього ринку

та переорієнтації експорту на ринки з високою доданою вартістю, зокрема на ринок ЄС.

Ця трансформація вражає ще більше, якщо врахувати, що вона відбулася переважно в період пандемії COVID та повномасштабного вторгнення. Потенційно ці кризи не загальмували зміни, а навпаки — пришвидшили їх».

Переможець національного конкурсу сирів 2025 / Фото: ProCheese

«Можливо, українські крафтові сири ще не мають вікових традицій, як у Швейцарії, але за кожним українським сиром стоїть унікальна історія — тісно пов'язана з регіоном, де його виготовляють, і з сироваром, який його створив. Українські крафтові сири цілком можуть стояти поряд зі швейцарськими. Швейцарські споживачі, можливо, ще не сприймають Україну як „сирну“, але я впевнений, що вони б миттєво змінили свою думку, якби просто скуштувати українські сири».

Зауважимо, що вже три роки поспіль Швейцарія підтримує участь українських виробників у міжнародному конкурсі World Cheese Awards. За цей час українські сири здобули вражаючі 34 міжнародні відзнаки.

Читайте також: Гіперсмачні. Що їсть дослідник ультраоброблених продуктів — та чим вони небезпечні

Співдиректорка SAFOSO AG (Швейцарія) Манон Шупперс розповіла:

«За цей час спільна швейцарсько-українська співпраця дала відчутні результати. Якщо у 2015 році лише 7% молока, що надходило на переробку, відповідало ґатунку „Екстра“ (відповідає вимогам ЄС), то сьогодні цей показник зріс до понад 55%. Завдяки підтримці Швейцарії було модернізовано законодавство, запроваджено ризик-орієнтований підхід до контролю якості, розроблено й масштабовано національну Програму контролю сирого молока. Усі ці зміни підвищили довіру до української продукції, відкрили шлях на нові експортні ринки та сприяли розвитку малого і середнього бізнесу. Швейцарська допомога стала каталізатором глибоких реформ як у державному, так і в приватному секторі. На початку нашої співпраці основна увага в молочному секторі приділялася максимізації виробництва. Сьогодні ж ключовий фокус робиться на виробництві високоякісної продукції».

Співдиректорка SAFOSO AG (Швейцарія) Манон Шупперс / Фото:
Facebook Quality FOOD Trade Program

«Швейцарія підтвердила свою довгострокову підтримку України у новій Програмі співробітництва на 2025–2028 роки. Молочний сектор залишається серед пріоритетів. Основна увага буде зосереджена на подальшому вдосконаленні законодавчої бази, зміцненні державного контролю, розвитку національної Програми контролю сирого молока, а також підвищенні конкурентоспроможності молочного сектору. Важливий акцент робитиметься на створенні доданої вартості в молочному ланцюгу — від виробництва до експорту — та посиленні стійкості сектору в умовах воєнних і ринкових викликів».

Читайте також: Не варто їсти на ніч. Які солодощі шкодять вашому сну — і чому

«Користь від співпраці відображається насамперед у якості й безпечності продукції, яку щодня купують українці. Реформи, запроваджені завдяки швейцарській технічній допомозі, забезпечують простежуваність виробництва та відповідність молочних продуктів європейським гігієнічним критеріям. Крім того, підтримка Швейцарії сприяє малим і середнім виробникам виробляти продукцію з вищою доданою вартістю, а споживачам — отримати ширший вибір якісної молочної продукції українського походження. Підтримка участі українських виробників у міжнародних виставках, національних конкурсах також зміцнює репутацію України як постачальника безпечних, високоякісних і конкурентоспроможних продуктів — і це відчуває національний покупець».

Будуємо стійкість разом 10 років підтримки...

Нагадаємо: Швейцарсько-українська програма «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України» (QFTP) фінансується Швейцарією та впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія).

Читайте також:

- Не з молоком матері. Учені розповіли, коли в дітей починають формуватися вподобання в їжі
- Щоб уникнути несподіванок. Як визначити, чи зіпсувалося ваше мигдалеве молоко
- Не спеції і не молоко. Лише одна ложка цієї добавки перетворює каву на еліксир молодості

Теги: Молоко Їжа Швейцарія Україна-ЄС

Поділитися:

Якщо ви знайшли помилку в тексті, виділіть її мишкою і натисніть Ctrl + Enter

 **Дієтологи розповіли,
чому шкірка авокадо**